

Udskriftsdato: 24. december 2025

2023/1 BSF 149 (Gældende)

Forslag til folketingsbeslutning om et loft over indlånsrentemarginalen

Ministerium: Folketinget

Fremsat den 1. marts 2024 af Pelle Dragsted (EL), Jette Gottlieb (EL), Runa Friis Hansen (EL), Anne Hegelund (EL), Rosa Lund (EL), Trine Pertou Mach (EL), Søren Egge Rasmussen (EL), Søren Søndergaard (EL) og Victoria Velasquez (EL)

Forslag til folketingsbeslutning

om et loft over indlånsrentemarginalen

Folketinget pålægger regeringen i denne folketingssamling at fremsætte et lovforslag, der indfører et loft på 1,5 procentpoint over marginalen mellem bankernes indlånsrente på borgernes nemkonti og bankernes indskudsbevisrente i Nationalbanken.

Bemærkninger til forslaget

Mange borgere i Danmark er hårdt presset økonomisk efter år med inflation og faldende realløn. Det samme gælder mange små erhvervsdrivende. Samtidig har de danske storbanker formået at generere historisk store overskud på ryggen af borgere og virksomheder.

Danske Bank genererede i 2023 det største overskud nogensinde på 21,3 mia. kr. Banken har i forbindelse med offentliggørelsen af regnskabet selv konstateret, at rekorden skyldes de høje renter, der opkræves hos kunderne (»Scorer kassen på stigende renter: Danske Bank lander største overskud i 153 år«, www.finans.dk, den 2. februar 2024).

Samme historiske overskud ses i andre danske storbanker som Nordea (»Nordea lander overskud på knap 37 milliarder kroner«, finanswatch.dk, den 5. februar 2024), og finanssektoren forventer selv, at overskuddet for 2024 ligger i samme størrelsesorden.

De store overskud skyldes primært en voksende rentemarginal – forskellen på renten mellem bankernes udlån og deres indlån har ikke været større siden 2005. Mens bankerne har sat deres renter på udlån op, har de nemlig ikke ladet deres indlånsrenter følge med. Bankerne nyder godt af de højere renter på deres risikofrie indskud i Nationalbanken, men sender ikke denne rentefordel videre til deres kunder – borgere og små virksomheder. I årene med negative renter satte bankerne deres gebyrer op, fordi de ikke tjente tilstrækkeligt på rentemarginalen. Men de har ikke tilsvarende sat gebyrerne ned, efter at rentemarginalen er steget markant.

Indlånsmarginalen

Rentemarginalen refererer til forskellen mellem den rente, som en bank tilbyder kunder for at deponere deres penge – f.eks. på en opsparingskonto – og den rente, som banken selv kan opnå ved at investere eller låne pengene ud.

Indlånsmarginalen er forskellen mellem bankernes indlånsrenter og den rente, som bankerne selv kan hæve på deres indestående i Danmarks Nationalbank. Den voksende rentemarginal er primært drevet af indlånsmarginalen.

Bankerne tager så at sige rentegevinsten, når borgernes penge på deres lønkonti/anfordringskonti ind sættes på bankernes konto i Nationalbanken.

Manglende konkurrence

I Danmark er der i dag ikke nogen regulering af bankernes rentemarginaler, hvilket betyder, at bankerne har frihed til at fastsætte deres egne indlånsrenter inden for markedets rammer.

Teoretisk set vil konkurrencen på et marked medføre, at forbrugerne vil kunne få en lavere rentesats, idet aktørerne på markedet vil forsøge at underbyde hinanden. Imidlertid er konkurrencen på det danske bankmarked ikke effektiv, og bankerne forsøger blot i meget begrænset omfang at underbyde hinanden. Renten på anfordringskonti er meget ensartet på tværs af bankerne.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har i deres rapport om konkurrencen på bankmarkedet fra august 2022 (»Konkurrencen på bankmarkedet for privatkunder«, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, august 2022) gjort opmærksom på, at der er rum for en styrket konkurrence på bankområdet. Ikke mindst anføres faldet i antallet af banker fra ca. 220 i 1990 til 63 i 2019 som en medvirkende faktor.

Den manglende konkurrence viser sig også netop i, at bankernes afkast vurderes at være højere end det, man kan forvente som normalafkast for en sektor med en meget høj egenkapitalandel. Således konkluderer Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen: »Hvis der tages udgangspunkt i et skøn for markedsrisikopræmien på 6-7 pct., medfører det, at afkastkravet for danske banker vil ligge mellem 4,8 og 7 pct. over den risikofrie rente, som er målt ved renten på en 10-årig statsobligation.« (»Konkurrencen på bankmarkedet for privatkunder«, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, august 2022, side 67). I 2023 var

egenkapitalforrentningen i de danske pengeinstitutter før skat omkring 15 pct. – altså langt over, hvad styrelsen vurderer som et normalafkast.

Inden for økonomisk teori er det afgørende i spørgsmålet om behovet for offentlig regulering netop, hvorvidt markedsaktører bredt set faktisk kan konkurrere med de eksisterende aktører, der har såkaldt markedsmagt til at sætte priserne så højt, at de opnår det, man kan kalde overnormal profit, undertiden også kaldet økonomisk profit. Kan private aktører ikke udfordre den såkaldte markedsmagt, som nogle af aktørerne besidder, kan der ud fra et økonomisk perspektiv argumenteres for politisk indgriben.

Når netop disse forhold kan konstateres i dagens Danmark, er det ikke hæmmende for det, konkurrencen gerne skulle tilvejebringe – et lavere prisniveau for almindelige bankkunder – hvis man regulerer sektoren, hvilket regeringen pålægges med dette beslutningsforslag. Det er omvendt netop fraværet af effektiv regulering, der er til stor skade for borgerne, der skal aflevere en stadig større del af deres levestandard til bankerne.

Loft over indlånsrentemarginalen

Tilbage i 1970'erne blev der indført en rentemarginallov i Danmark, men den var konstrueret på en uhensigtsmæssig måde. Konstruktionen i loven gjorde, at det var muligt for et pengeinstitut at overvælte en højere rente, der blev budt for aftaleindskud, på udlånsrenten, fordi dette kunne finde sted inden for loftet over rentemarginalen. På den baggrund fik loven den utilsigtede virkning, at der generelt opstod højere rentesatser på både udlåns- og indlånsiden (»Rentemarginalen«, lex.dk).

Med dette forslag er det ikke den samlede rentemarginal, der reguleres. I stedet indføres et loft over indlånsrentemarginalen mellem borgernes nemkonti og indskudsbevisrenten – den rente, som bankerne selv får på deres indskud i Nationalbanken.

Borgere er forpligtet til at have en nemkonto, hvortil løn eller offentlige ydelser udbetales. Det er ikke fair, at de stigende nationalbankrenter ikke afspejles i renten på borgernes nemkonti. Derfor foreslår forslagsstillerne med dette forslag, at der indføres et loft på 1,5 procentpoint på forskellen mellem den til enhver tid gældende indskudsbevisrente i Nationalbanken og den rente, bankerne giver borgerne på deres nemkonti.

Med den gældende indskudsbevisrente på 3,6 pct. (pr. 20. februar 2024) vil det betyde, at renten på nemkonti mindst skal udgøre 2,1 pct. – betydeligt over, hvad renten er på de store bankers anfordringskonti.

På denne måde vil forslaget beskytte borgerne mod bankernes urimelige rentepraksis og sikre, at de stigende renter på indlån kommer borgerne og ikke kun bankerne til gode.

Skriftlig fremsættelse

Pelle Dragsted (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om et loft over indlånsrentemarginalen.

(Beslutningsforslag nr. B 149)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.